

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2009-2010

4 FEBRUARI 2010

Voorstel van resolutie tot verbetering van het systeem dat IGO-gerechtigden toestaat in het buitenland te verblijven

(Ingediend door de heer Jean-Paul Procureur c.s.)

TOELICHTING

Dit voorstel van resolutie volgt op het wetsvoorstel van 7 december 2009 tot aanvulling van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen en de wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, ten-einde IGO-gerechtigden toe te staan tot maximum zestig dagen het grondgebied te verlaten, ingediend door de heer Jean-Paul Procureur. Het voorstel van resolutie houdt rekening met de opmerkingen die over het wetsvoorstel werden gemaakt tijdens de besprekingen in de Commissie voor de Sociale Aangelegenheden (1).

Ter herinnering, de IGO werd ingesteld bij de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen, ter vervanging van de regeling van het « gewaarborgd inkomen voor bejaarden » (GIB).

De IGO-regeling strekt om een uitkering toe te kennen aan ouderen die de wettelijke pensioenleeftijd (65 jaar) hebben bereikt, maar die als gevolg van persoonlijke omstandigheden er niet in geslaagd zijn een loopbaan op te bouwen die lang genoeg is om toereikende inkomsten te krijgen.

Artikel 4 van de wet van 22 maart 2001 bepaalt dat de IGO-gerechtigde zijn hoofdverblijfplaats in België moet hebben, dat wil zeggen dat hij bestendig en daadwerkelijk in België moet verblijven.

In tegenstelling tot de ouderdoms- en overlevingspensioenen, mag de IGO niet worden « uitgevoerd ».

Tijdelijk in het buitenland verblijven is echter wel toegestaan, op voorwaarde dat de Rijksdienst voor

(1) Stuk Senaat, nr. 4-1529/1 — 2009/2010.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2009-2010

4 FÉVRIER 2010

Proposition de résolution demandant une amélioration du système de séjour autorisé à l'étranger pour les bénéficiaires de la GRAPA

(Déposée par M. Jean-Paul Procureur et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de résolution fait suite à la proposition de loi du 7 décembre 2009 complétant la loi du 22 mars 2001 instituant la garantie de revenus aux personnes âgées et la loi du 1er avril 1969 instituant un revenu garanti aux personnes âgées, en vue de permettre aux bénéficiaires de la GRAPA de quitter le territoire jusqu'à soixante jours, déposée par M. Jean-Paul Procureur, et tient compte des remarques formulées lors des discussions en Commission des Affaires sociales au sujet de ladite proposition (1).

Pour rappel, la GRAPA a été instaurée par la loi du 22 mars 2001 instituant la garantie de revenus aux personnes âgées en remplacement du système de « revenu garanti aux personnes âgées » (RGPA).

Le régime de la GRAPA vise à octroyer une allocation aux personnes âgées qui ont atteint l'âge légal de la pension (65 ans) mais qui, en raison de circonstances particulières, n'ont pas pu se constituer une carrière suffisante pour bénéficier de revenus suffisants.

En vertu de l'article 4 de la loi du 22 mars 2001, il faut résider en Belgique pour bénéficier de la GRAPA, c'est-à-dire qu'il faut se trouver effectivement et en permanence en Belgique.

Contrairement aux pensions de retraite et de survie, la GRAPA ne peut pas s'exporter.

Cependant, les séjours temporaires à l'étranger sont admis, à condition d'en avertir préalablement l'Office

(1) Doc. Sénat, n° 4-1529/1 — 2009/2010.

pensioenen daarvan vooraf in kennis wordt gesteld en dat het verblijf voldoet aan een van de voorwaarden die zijn bepaald bij artikel 42 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen.

Die diverse voorwaarden zijn de volgende :

1° Het verblijf in het buitenland mag niet langer duren dan dertig al dan niet opeenvolgende dagen per kalenderjaar. Als dat maximum wordt overschreden, wordt de IGO geschorst voor alle kalendermaanden tijdens welke de gerechtigde niet ononderbroken in België heeft verbleven.

2° Het verblijf in het buitenland is het gevolg van een toevallige en tijdelijke opname in een ziekenhuis of een andere zorginstelling. In dat geval mag het verblijf langer dan dertig dagen duren.

3° Het verblijf in het buitenland mag langer dan dertig dagen duren, voor zover uitzonderlijke omstandigheden dat verblijf wettigen en op voorwaarde dat het Beheerscomité van de Rijksdienst voor pensioenen hiertoe toestemming heeft verleend. Om die procedure te vereenvoudigen, heeft het Beheerscomité die bevoegdheid overgedragen aan de administrateur-generaal van de Rijksdienst voor pensioenen.

Indien die voorwaarden niet in acht worden genomen, wordt de betaling van de IGO geschorst voor elke maand gedurende welke de gepensioneerde niet ononderbroken in België verblijft.

Overigens bood in de oude regeling van gewaarborgd inkomen artikel 63 van het koninklijk besluit van 29 april 1969 de gerechtigden de mogelijkheid gedurende negentig dagen per kalenderjaar het grondgebied te verlaten. De regelgeving is dus veranderd zonder dat er een officiële verklaring is gegeven voor die wijziging. In de parlementaire voorbereiding van de wet van 22 maart 2001 wordt de nieuwe termijn van dertig dagen vermeld die bij koninklijk besluit zal worden vastgesteld, maar een verantwoording is er niet (1).

Toch kan men ervan uitgaan dat het de bedoeling was de betalingsvoorwaarden van de IGO af te stemmen op die van de overige integratie-inkomens. In het stelsel van het recht op maatschappelijke integratie wordt het verblijf in het buitenland immers vastgesteld op één maand. De regelgeving over het gewaarborgd inkomen voor bejaarden zou dan uiteraard zijn aangepast om identiek te zijn aan de IGO-reglementering.

Wij moeten echter vaststellen dat er helemaal geen geharmoniseerde regelgeving is over het toegestane verblijf in het buitenland, want in andere takken van

national des pensions et que le séjour respecte une des conditions établies par l'article 42 de l'arrêté royal du 23 mai 2001 portant règlement général en matière de garantie de revenus aux personnes âgées.

Ces différentes conditions sont :

1° Le séjour à l'étranger ne doit pas dépasser trente jours, consécutifs ou non, par année civile. En cas de dépassement de cette limite, la GRAPA est suspendue pour tous les mois civils durant lesquels le bénéficiaire n'a pas résidé de façon ininterrompue en Belgique.

2° Le séjour à l'étranger fait suite à une admission occasionnelle et temporaire dans un hôpital ou un établissement de soins. Le séjour peut alors durer plus de trente jours.

3° Le séjour à l'étranger peut durer plus de trente jours pour autant que des circonstances exceptionnelles le justifient et à condition que le Comité de gestion de l'Office national des pensions ait donné son autorisation. Pour simplifier la procédure, le Comité de gestion a délégué cette compétence à l'administrateur général de l'Office national des pensions.

Si ces conditions ne sont pas respectées, le paiement de la GRAPA est suspendu pour chaque mois au cours duquel le pensionné ne séjourne pas de façon ininterrompue en Belgique.

Il faut noter que dans l'ancien système de revenu garanti, l'article 63 de l'arrêté royal du 29 avril 1969 laissait aux bénéficiaires la possibilité de quitter le territoire durant 90 jours par année civile. La réglementation a donc évolué sans que la raison de cette modification ait été officiellement expliquée. En effet, les travaux préparatoires de la loi du 22 mars 2001 mentionnent le nouveau délai de trente jours qui sera adopté par arrêté royal mais ne le justifient pas (1).

Cependant, on peut supposer que l'objectif était d'aligner les conditions de paiement de la GRAPA sur celles imposées dans les autres revenus d'intégration puisque, dans le régime du droit à l'intégration, le délai de séjour autorisé à l'étranger est fixé à un mois. La réglementation sur le revenu garanti aux personnes âgées aurait alors été naturellement adaptée pour être identique à celle de la GRAPA.

Mais nous devons constater que la réglementation en matière de séjour à l'étranger autorisé est loin d'être harmonisée puisque dans d'autres branches de l'assu-

(1) Wetsontwerp tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen, stuk Kamer, nr. 50-934 — 2000/2001 en stuk Senaat, nr. 2-636 — 2000/2001.

(1) Projet de loi instituant la garantie de revenus aux personnes âgées, doc Chambre n° 50-934 — 2000/2001 et doc. Sénat n° 2-636 — 2000/2001.

de sociale zekerheid blijft een periode van 90 dagen van toepassing. Dat geldt voor de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, zowel voor de inkomensvervangende tegemoetkomingen, de integratietegemoetkoming (IVT/IT) (1) als de tegemoetkomingen voor hulp aan bejaarden (THAB) (2). Het is dus verwonderlijk dat mensen die ouder dan 65 zijn, anders worden behandeld naar gelang van het stelsel van sociale bijstand waaronder zij vallen.

Het totale aantal IGO- en GIB-gerechtigden blijft toenemen. In 2009 betrof het 98 747 gerechtigden. Maar het is heel moeilijk om na te gaan hoeveel gerechtigden minder dan een maand in het buitenland verblijven. Die verblijven worden immers niet altijd doorgegeven.

Wij weten echter dat weinig gerechtigden een aanvraag indienen om in het buitenland te mogen verblijven. De Rijksdienst voor pensioenen kreeg slechts 103 aanvragen in 2009. Slechts een kwart van die mensen zou een positief antwoord hebben gekregen op dat verzoek.

Het aantal strafmaatregelen voor ongeoorloofd verblijf in het buitenland gedurende meer dan dertig dagen is daarentegen hoog en neemt alsmaar toe. Er zijn in 2009 1 112 dossiers voor terugvordering geopend. Ter vergelijking, in 2003, 2004 en 2005 waren dat respectievelijk 530, 563 en 600 dossiers.

Het controlesysteem is nochtans vrij onzeker omdat men maar één keer per jaar een bewijs van verblijf moet invullen.

Die situatie toont aan dat het stelsel van toegestaan verblijf in het buitenland verbeterd zou kunnen worden. Daarom formuleren wij verschillende verzoeken in dit voorstel van resolutie.

*
* *

(1) Artikel 3 van het koninklijk besluit van 6 juli 1987 betreffende de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming.

(2) Artikel 2 van het koninklijk besluit van 5 maart 1990 betreffende de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden.

rance sociale, le délai reste de 90 jours. C'est le cas en ce qui concerne les allocations aux personnes handicapées, que ce soit pour les allocations de remplacement de revenus et l'allocation d'intégration (ARR/AI) (1) ou les allocations pour l'aide aux personnes âgées (APA) (2). On peut donc s'étonner que les personnes de plus de 65 ans soient traitées différemment selon le régime d'assistance sociale dont elles ressortent.

En ce qui concerne la GRAPA et le RGPA, le nombre total de bénéficiaires ne cesse d'augmenter. Ils étaient 98 747 en 2009. Mais il est très difficile de savoir combien de bénéficiaires séjournent durant moins d'un mois car ces séjours ne sont pas toujours signalés.

Nous savons toutefois que peu de bénéficiaires introduisent une demande pour pouvoir séjournier à l'étranger puisque l'Office national des pensions n'aurait reçu que 103 demandes en 2009. En réponse à cette demande, seulement un quart de ces personnes auraient reçu une décision positive.

En revanche, le nombre de sanctions pour cause de séjour non autorisé à l'étranger pendant plus de trente jours est élevé et est en constante augmentation. Il y a en effet 1 112 dossiers en récupération ouverts en 2009. En comparaison, il y en avait 530, 563 et 600 en 2003, 2004 et 2005.

Le système de contrôle est pourtant assez aléatoire puisqu'il suffit de remplir une preuve de séjour qui est envoyée une fois par an.

Cet état de la situation nous montre que le régime de séjour autorisé à l'étranger pourrait être amélioré, c'est pourquoi nous formulons différentes demandes dans la présente proposition de résolution.

Jean-Paul PROCUREUR.
Nahima LANJRI.
Dominique TILMANS.
Nele LIJNEN.
Christiane VIENNE.
Vanessa MATZ.
Dirk CLAES.
Caroline PERSOONS.
Franco SEMINARA.

*
* *

(1) Article 3 de l'arrêté royal du 6 juillet 1987 relatif à l'allocation de remplacement de revenus et à l'allocation d'intégration.

(2) Article 2 de l'arrêté royal du 5 mars 1990 relatif à l'allocation pour l'aide aux personnes âgées.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Senaat,

A. Overwegende dat er in de verschillende stelsels van sociale bijstand geen samenhang is wat de regels over het toegestane verblijf in het buitenland betreft;

B. Overwegende dat er een klein aantal aanvragen voor tijdelijk verblijf in het buitenland wordt ingediend in het kader van de IGO, maar een groot aantal wordt geweigerd;

C. Gelet op het aantal strafmaatregelen voor een verblijf in het buitenland van meer dan dertig dagen in het kader van de IGO-uitkeringen en gelet op de beperkingen van het controlesysteem;

Vraagt de regering in samenwerking met de verschillende beleidsniveaus:

1. erop toe te zien dat er in de verschillende stelsels van sociale bijstand meer samenhang is wat de regels inzake het verblijf in het buitenland betreft;

2. de IGO-gerechtigden beter te informeren over hun rechten en de te volgen procedures om tijdelijk in het buitenland te mogen verblijven, door geregeld de regels in herinnering te brengen en door toegankelijke uitleg te verschaffen met steun van het OCMW;

3. de criteria transparanter en soepeler te maken voor IGO-gerechtigden om van het Beheerscomité van de Rijksdienst voor pensioenen meer dan dertig dagen in het buitenland te mogen verblijven wegens uitzonderlijke omstandigheden.

28 januari 2010.

PROPOSITION DE RÉOLUTION

Le Sénat,

A. Considérant le manque de cohérence des réglementations sur les séjours autorisés à l'étranger dans les différents régimes d'assistance sociale;

B. Considérant, d'une part, le faible nombre de demandes d'autorisation introduites pour pouvoir séjourner de manière temporaire à l'étranger dans le cadre de la GRAPA et, d'autre part, le nombre élevé de refus significatifs;

C. Considérant le nombre de sanctions pour cause de séjour excédant trente jours dans le cadre du paiement de la GRAPA et les limites du système de contrôle.

Demande au gouvernement en collaboration avec les différents niveaux de pouvoir:

1. de veiller à améliorer la cohérence des différentes réglementations relatives aux autorisations de séjour à l'étranger dans les différents systèmes d'assistance sociale;

2. de mieux informer les bénéficiaires de la GRAPA par rapport à leurs droits et aux procédures à suivre pour obtenir une autorisation de séjour temporaire à l'étranger, en rappelant régulièrement la réglementation et en donnant des explications accessibles, notamment avec le soutien des CPAS;

3. d'apporter plus de transparence et de souplesse sur les critères permettant d'obtenir pour les bénéficiaires de la GRAPA l'autorisation de séjourner à l'étranger pendant plus de trente jours pour circonstances exceptionnelles par le Comité de gestion de l'Office national des pensions.

28 janvier 2010.

Jean-Paul PROCUREUR.
Nahima LANJRI.
Dominique TILMANS.
Nele LIJNEN.
Christiane VIENNE.
Vanessa MATZ.
Dirk CLAES.
Caroline PERSOONS.
Franco SEMINARA.